

Røsten

magasin 9 — særnummer om bispevielsen

BISPEVIELSE I AARHUS STIFT

Se billederne og læs biskoppens
prædiken

DE MANGE FORBEREDELSE

Om domprovstiets og
Aarhus Stifts forarbejde

ØSTJYDERNES KATEDRAL

Sabine Bech-Hansen fortæller
domkirkens historie

LÆS DET NYE MAGASIN PÅ WWW.RØSTEN.DK

A close-up portrait of a middle-aged man with short, light-colored hair, wearing glasses and a white clerical collar. He is looking directly at the camera with a neutral expression. The background is slightly blurred, showing what appears to be a church interior with some text on a wall.

RØSTEN 9 – BISPEVIELSE I AARHUS STIFT

Velkommen til niende udgave af stiftsmagasinet Røsten, denne gang med temaet 'Bispevielse i Aarhus Stift,' hvor I finder billedreportager, video og baggrundsartikler om Henrik Wigh-Poulsens bispevielse.

Den store tv-transmitterede begivenhed den 6. september havde et langt tilløb, som startede med bispevalget 7. maj, og mange aktører har været inde over for at få alt til at klappe. Vi har talt med domprovst Poul Henning Bartholin om de store forberedelser, som Aarhus Domprovsti har stået for, ligesom vi har været en tur forbi Aarhus Stift for at tale med stiftsfuldmægtig Lisa Kolding, der i en video løfter sløret for de mange praktiske tråde, som stiftsadministrationen har haft styr på.

Vi havde desuden den fornøjelse at være fotografere i domkirken ved selve bispevielsen, og derfor kan I komme helt tæt på ceremonien i billedgalleriet, der ledsager Henrik Wigh-Poulsens prædiken.

Og hvad ville i denne sammenhæng være mere naturligt end at se nærmere på Domkirken som ceremoniel ramme? Det gør vi i artiklen 'Østjydernes Katedral,' hvor Sabine Bech-Hansen, som er præst i Aarhus Domkirke, fortæller kirkens historie.

Denne udgave af Røsten er et særnummer på den måde, at vi i anledning af bispevielsen forlader magasinets normale ramme, og derfor fx ikke har anmeldelser, 'nyt og nyttigt' og 'nye ansigter' med. Derfor er magasinet også mindre præget af tekst og mere af billeder og video – vi håber, I vil synes om resultatet.

Som altid: Husk at skrive til os, hvis der er forslag til emner, som vi kunne tage op i Røsten, og kontakt os gerne med ros eller ris.

Henveldelser om Røsten rettes til:
martin@folkekirkeinfo.dk

DE KNOKLEDE I KULISSEN

AARHUS STIFT FIK NY BISKOP VED BISPEVIELSEN I AARHUS DOMKIRKE DEN 6. SEPTEMBER. FORUD FOR DAGEN VAR GÅET ET STØRRE ARBEJDE, DER INVOLVEREDE OMKRING 100 MENNESKER I MÅNEDERNE OP TIL DAGEN OG TÆT SAMARBEJDE MED POLITI OG PET

Af Bo Billeskov Grünberger

Omkring 1300 mennesker medvirkede til bispevielsen, der også blev transmitteret i fjernsynet og dækket af landets aviser. En stor begivenhed som ikke er dagligdag for de mange mennesker, der den seneste tid har haft travlt med forberedelserne.

I ORKANENS ØJE

Domprovst Poul Henning Bartholin har på mange måder stået i orkanens øje, for som domprovst er man stedfortræder for biskoppen, og han er samtidig provst ved domkirken og har været dybt involveret i domkirkens forberedelser.

”Der har været rigtig meget arbejde. Københavns biskop har en manual for, hvordan tidligere bispevielser er foregået, som man kan følge. Men der er altid nogle lokale ting, som skal rettes til,” fortæller han.

Især har arbejdet med at finde ud af, hvem der skulle med i domkirken været stort, fortæller han. Mange af de inviterede er offentlige personer, og derfor blev domkirken også gennemgået grundigt af politi med bombehunde inden bispevielsen, ligesom PET også var involveret i planlægningen af arrangementet.

”Det er vi vant til at håndtere i Aarhus Domkirke. PET beder om nogle lister over, hvem der skal deltage, og måske en oversigt over hvor folk skal sidde. Nogle gange skal de også have en sikkerhedsvagt et sted i nærheden af en person. Det er ikke et problem, og det løser vi med diskretion, og det samme gør de.”

100 MENNESKER INVOLVERET I ARBEJDET

Man har under forberedelserne til bispevielsen været i tæt kontakt med politi og brandmyndigheder. Men man er vant til store begivenheder i

Aarhus Domkirke, så meget af arbejdet har ligget på rygraden. Alligevel har det krævet lang tids forberedelse og mange mennesker at planlægge bispevielsen.

”Hele stiftets og hele domkirkens personale har været med i forberedelsen i større eller mindre grad, og det er i sig selv 20-30 personer. Dertil kommer der kor, og der havde vi tre kor med til bispevielsen, så vi var lynhurtigt oppe på omkring 100 mennesker for at få det her planlagt,” fortæller Poul Henning Bartholin.

Plads var i det hele taget ikke noget, der blev rutet med til bispevielsen, for selvom domkirken er stor, så var samtlige pladser, og lidt til, fyldt ud, og heller ikke alle sad lige godt.

”Domkirken som rum giver altid nogle udfordringer, fordi der er mange, der ikke kommer til at kunne se. Derfor havde vi nogle skærme oppe, så på den måde kunne folk følge med,” siger Poul Henning Bartholin.

Prioriteringen af hvem der skulle med, og hvem der ikke skulle, var benhård, for det var nødvendigt. Og udfordringen blev samtidig større, fordi Aarhus Stift er landets største stift. Man var for eksempel nødt til at begrænse antallet af menighedsrådsmedlemmer, så hvert menighedsråd fik lov at have to medlemmer med til bispevielsen.

”Vi skulle ud og finde ud af, hvem det konkret var, der skulle med. Det var f.eks. regionsborgmestrene, forskellige folk fra den offentlige forvaltning, som f.eks. politidirektøren, det var stiftsamtmanden, som er en del af det kirkelige, det var folketingspolitikere, der er valgt i regionen og ministre, og selvfølgelig dronningen,” siger han.

ET STORT NETVÆRK AF AKTØRER I FOLKEKIRKEN

Poul Henning Bartholin smiler, da han siger, at det da er et stort arbejde at sætte i værk for at sætte ét menneske i arbejde. Men en biskop har heller ikke bare et helt almindeligt arbejde. Biskoppen har et stort ansvar, og så er han tilsyns-

førende over sit stift.

”Biskoppen er jo repræsentant for et stift, og på mange måder medvirker han til at samle stiftet. Han har den opgave, at han er den, der holder fast i den rette lære, så der føres tilsyn med, at det er den rette lære, der prædikes. På den måde er han en samlende person og en dialogisk person. Det er også det, der manifesteres ved en bispevielse – vi er et stort netværk eller spindelvæv af forskellige aktører i folkekirken,” forklarer Poul Henning Bartholin.

Og at folkekirken spiller en stor rolle i samfundet, så man blandt andet til bispevielsen, hvor repræsentanter fra kommuner, regionen, politikere og dronning deltog. Og man skal ikke underkende betydningen af at være til stede i det offentlige rum, slår Poul Henning Bartholin fast.

”Det er rigtigt, at det kunne gøres meget hurtigere. Men traditionen har været sådan siden efter reformationen, og da vi efter 1920 fik folkevalgte biskopper. Det er jo i en vis forstand en magtdemonstration, hvor vi holder festen for at vise, at vi er her. Og så er det jo for at fejre det kirkelige demokrati, hvor menighedsrådsmedlemmerne har valgt en ny biskop.”

Poul Henning Bartholin
Domprovst i Aarhus Stift og stedfortræder for biskoppen.

BILLEDER FRA BISPEVIELSEN

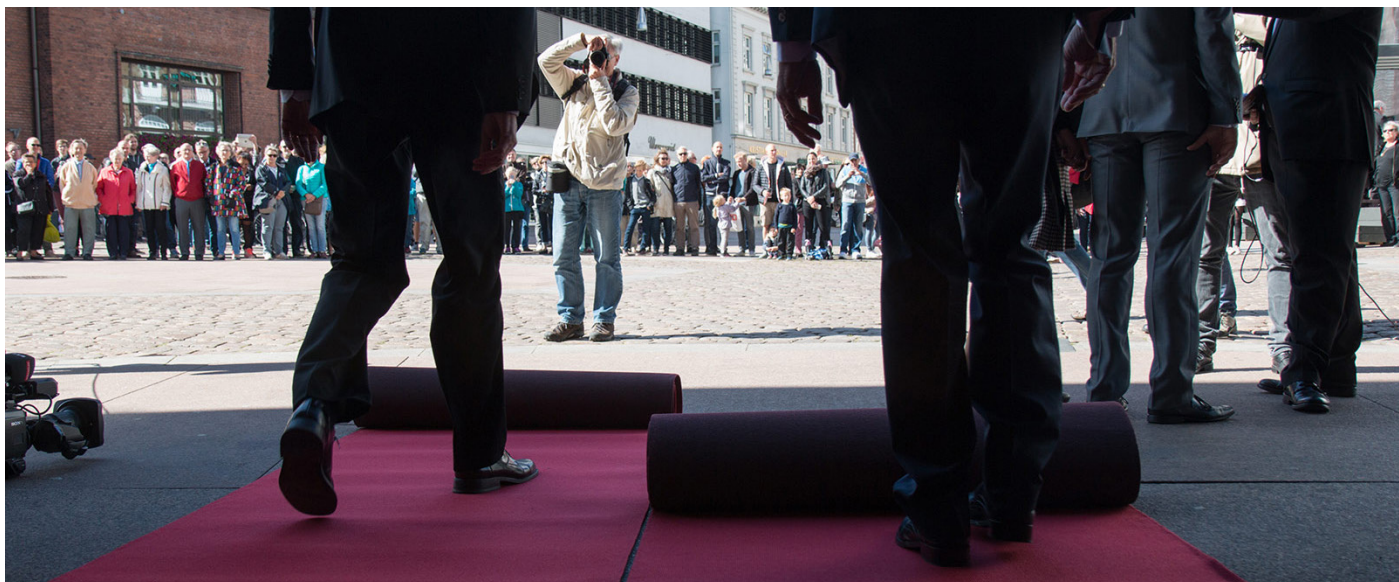
UDVALGTE BILLEDER FRA BISPEVIELSEN
I AARHUS DOMKIRKE

Af Folkekirkeinfo

Flere billeder fra dagen kan findes på
Aarhus Stifts hjemmeside.

BISKOP HENRIK WIGH-POULSENS INDSÆTTTELSESPRÆDIKEN

TAKNEMMELIGHED GIVER KLARSYN

Af Henrik Wigh-Poulsen

Hvad blev der af de ni spedalske? Hvorfor vendte de ikke tilbage og sagde tak? Man kan jo gætte. Hvad ville vi selv have gjort? Ud og prøve de gode ben af med en cykeltur til stranden eller et gang fodbold i baghaven med børnene? Hjem og kysse konen, nu hvor man igen kunne komme tæt på? I byen og drikke en øl og fortabe sig i et menneskehav, der ikke længere viger forskrækket tilbage? Eller måske bare stå og se sig selv i spejlet uden at få det dårligt?

Der er rigtig meget at give sig til og rigtig meget at glædes over, når helbredet, som det gjorde for de ti, pludselig og underfuldt, vender tilbage. Afsted, ud over stepperne, væk fra det der bandt og gjorde dig til en uren, til del af en anonym flok, en foragtet mængde.

Men hvorfor var det så samaritaneren, der vendte tilbage og sagde tak? Måske fordi han som samaritaner, med Jesu ord ”en fremmed”, havde været dobbelt forbandet, dobbelt isoleret. Og for denne trofaste beboer af foragters halvmørke skinnede Guds sol ekstra stærkt og hans grænsekrydsende gavmildhed forekom så ekstra overvældende, at han måtte tilbage, samaritaneren, tilbage til den uforståelige godheds udspring og kilde. At tro er at komme / til det, der er større, / end vi kan forstå”, som vi synger i salmen om lidt.

Nogle gange skal man være lille for at se det store og gode, der kommer til en. Og måske var der det med de ni andre, at de ikke var små nok. De hørte til den privilegerede kaste. De var, som Jesus selv børn af huset.

Og når man er privilegeret, så tager man goderne mere for givet. Man kan måske ligefrem forvente det. Og så ligger takken ikke ligefor. Så glemmer man at vende tilbage. Taknemmeligheden flyder

knapt så rigeligt for den, der har.

Det er selvfølgelig svært skråsikkert at udtale sig på de nis vegne, men vi kan roligt udtale os på vore egne. Og for os er det helt givet, at vi der i den grad lever på privilegerede – og for tiden stærkt eftertragtede – breddegrader og jævnt hen har, hvad vi skal bruge, i langt højere grad tager ting for givet og derfor har tendenser til at være taknemmelighedsresistente.

Vi er ikke altid lige gode til at se, hvad vi har og får – af fred, frihed og dagligt brød, af fred udi landet, af nye morgener, mennesker der vil os, og som har brug for os, gode ting at tænke på, hele lemmer og evnen til at trække vejret frit. Børn, en ægtefælle, en familie vi ikke skal mase gennem et pigtrådshegn ved en ungarsk grænseovergang. Vi tager gaverne for givet, gør vi. Vi er ikke altid små nok til, at livets storhed falder os i øjnene. Og så udebliver takken.

Det rigtigt slemme ved at være privilegeret og taknemmelighedsresistent, er så også, at vi, der får rigtig meget, oven i hatten, bliver mere optagede af, om vi nu også får nok, og om vi ikke kan forvente og forlange noget mere. Jo bedre vi får det som individer og samfund, des mere vil vi have. Og så svulmer utilfredsheden og kravene om det ene og det andet. Det er jo det, der er med til at sætte vores velfærdssystem under pres. Og som giver vrede og bekymret nattevågen, fordi vi synes vi mangler noget og bliver snydt for så meget andet.

Det er en af velfærdens forbandelser: angsten for ikke at få og have nok. For får de andre i virkeligheden mere end mig? Flere penge, bedre helbred, flere likes på Facebook, et mere interessant liv? I stedet for at glæde os over, hvad vi har, bliver vi optagede af, om vi har nok. Eller, for den sags skyld, om nogen trænger sig på, krydser grænser, for at tage det velerhvervede fra os.

Og så er det, at det, der skulle have været en tak for alt det du i grunden har og får, udarter til en arrig skulen. Og at jeg, mig, min fornærmelse og min bekymring vokser og svulmer som en varm-

luftballon, og begynder at leve sit eget liv, og til sidst fuldstændigt skygger for forståelsen af, hvad Gud giver mig og overøser mig med. Dagligt.

Blev det mon også sådan for de ni spedalske, der skyndte sig ud i verden på raske ben? Vi ved det ikke. Men de glemte at takke. Og når man glemmer at takke, så er det tit og ofte, fordi de gode ting, der kommer til os, bliver os lidt for selvfølgeligelige.

Det er et vældigt modsætningsforhold, som evangelierne udstiller for os: Vores forbehold og fornærmede og selvoptagede fremturen. Og uden om os Guds overvældende godhed, Hans vedholdende forsøg på i sin søn at trænge igennem til os med sin barmhjertighed, sin tilgivelses dagsorden, sin uforbeholdne vilje til at tage imod og drage ind og holde ved på trods af død og grav.

Samaritaneren, den fremmede, så i et glimt, hvad det er, Gud vil os. Han erfarede det på sin krop. Han var blændet af godhed. Blændet af barmhjertighed. Han forstod sikkert ikke alverdens meget, men vendte tilbage til Jesus for at give Gud æren. Fordi han i Jesus havde set Gud som den grænløse giver.

Vi kan kun bede om at måtte se og glimtvist forstå det samme, at kunne vende blikket væk fra os selv og vores eget og blive små nok: ”Kom Helligånd forvis os på, at også vi er Gud faders små”.

Jo mindre vi selv vores privilegier og krav og forlangender og bekymringer for at få nok fylder, des mere fylder, des bedre ser vi, Guds godhed imod os. Ret beset kan vi ikke forvente og forlange noget som helst, kun ydmygt tage imod, hvad vi får. Og dét viser sig ofte, ved nærmere eftersyn, at være fuldt ud så godt eller måske meget bedre. Vi har fået og får rigtig meget at give videre af. Også rigtig meget der kan kalde takken frem i vores næste.

Og derfor må du gå i kirke, derfor må du vende tilbage til kirken og gudstjenesten, som samaritaneren vendte tilbage til Jesus, for at forstå og lære at takke for, hvad du har fået. For når du takker,

så ser du også bedre. Du forstår bedre. Du spør-
rer ikke længere selv for udsigten. Du ser dit liv i
dets rette perspektiv – som skænk, som gave.
Taknemmelighed giver klarsyn!

Samaritaneren skulle selvfølgelig også ud at fejre,
at han havde fået sit gode helbred tilbage. Han
havde også et par ben, et par arme, en mund og
en håndfuld friske sanser, der skulle prøves af. Og
Jesus sendte ham jo også af sted. Af sted med dig.
Stå op og gå herfra. Din tro har frelst dig!

Til os der er kommet for at lytte til ordene, ka-
ste os ud i at bekende troen, bære vores små til
dåben, og søge det måltid, Jesus deler med os; til
os der på den måde har fået vores perspektiv på
verden justeret, til os siges det også: Stå op og gå
herfra. Din tro har frelst dig. Din tro har frelst dig
– din lunkenhed, dine svigt og dine kompromiser
til trods.

Det er store ord. De største vel. Tag imod dem og
gå ud at gør gavn, som Gud det vil. Men husk også
at vende tilbage, når du nu igen-igen glemmer
Guds godhed imod dig, fordi du har været alt for
flittig med at huske på dig selv.

Så:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud,
Fader, Søn og Helligånd,
du, som var, er og bliver én sand treenig Gud,
højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed.
Amen.

Vor himmelske far, du, som hver dag skænker os
livet, vi takker dig for din nåde og kærlighed.

Vi beder dig for vore kære, for alle, som vi er for-
bundet med, og som vi holder af.

Herre, vi beder dig om, at du lader os se nye be-
gyndelser, dér hvor vi havde lettest ved før kun at
se sørgelige afslutninger eller forgæves gentagel-
ser.

Lad din Ånd holde os i bevægelse. Gå med os, hvor
vi går. Åbn vores døre og lad os se alt det gode, du

giver os. Ja, lær os at glemme os selv og vores eget
over alt det vi har fået og stadig får. Lad dine ord
til os falde i den fede muld.

Vær hos dem der er brudt op fra deres hærgede
hjem og nu løber storm mod vores grænser. Og
vær hos os, de bofaste. Giv os indsigt, hjerte og
forstand til de svære beslutninger, der forestår:
både at hjælpe, som vi bedst kan og værne om de
grænser, vi ikke kan være foruden. Lær os at se
de flygtende, der søger os, ikke som den anonyme
spedalske flok, men som mennesker, i hvem der
også bor en jublende tak, vi kan kalde frem.

Vi beder for alle, der sørger og savner, for de ulyk-
kelige, for dem, der er faret vild. Vær med dem,
der sidder i mørkets og dødens skygge. Vis os dit
milde ansigt, når mørket lukker sig om os.

Velsign og bevar vor Dronning, Margrethe den 2.,
Prins Henrik, Kronprins Frederik, Kronprinses-
se Mary og hele det kongelige hus. Vær med alle
øvrigheder. Lær dem og os at forvalte det ansvar,
som vi hver især er blevet givet.

Hold os fast i den pagt, som du ved dåben satte
os i. Styrk os gennem nadveren. Bevar os i troen
på, at vi ved din søn, Jesus Kristus, er dine elskede
børn.

Giv os alle nåde, fred og velsignelse og efter et liv
under dit ord den evige salighed.

Amen.

Vi har sunget og talt om tak i dag

Jeg vil tillade mig her til sidst at give det en lidt
personlig drejning.

For der er rigtig mange at takke og rigtig meget at
takke for.

Tak til Deres Majestæt tak for udnævnelsen; og
tak til ministeren for indstilling.

Tak til præster og menighedsråd her i Aarhus Stift
for den tillid I har vist mig.

Tak til læsere, kollegaer, nuværende og forhenværende og min evigt overbærende familie.

Tak til Rådhus og borgmester for reception og modtagelse på Rådhuset her efter gudstjenesten.

Tak til jer på Stiftet, til Domkirken og personalet og alle der på den ene og den anden måde har bidraget til at højtiden vokser med dagen

Jeg ser frem – ser meget frem – til alt det vi nu skal sammen.

Det er ikke helt gået op for mig. Men det er jeg nu sikker på, at I nok skal medvirke til, at det gør.

Der er et arbejde, der venter. Med bønnens ord: Guds navn til ære, hans rige til fremme og os selv til velsignelse.

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herre Jesu Kristi nåde, og Guds kærlighed

og Helligåndens fællesskab være med os alle!

Amen

Henrik Wigh-Poulsen
Henrik Wigh-Poulsen blev den 6. september, 2015, viet til biskop
over Aarhus Stift.

ØSTJYDERNES KATEDRAL

AARHUS DOMKIRKE DANNEDE FOR NYLIG RAMMEN OM BISPEVIELSEN AF HENRIK WIGH-POULSEN, MEN DET ER LANGT FRA FØRSTE GANG, AT KIRKEN ÅBNER DØRENE FOR EN VIGTIG KIRKELIG BEGIVENHED. DEN 800 ÅR GAMLE KIRKE BYDER PÅ EN SPÆNDENDE HISTORIE MED SKJULTE GANGE, KNOGLER BEGRAVET UNDER GULVET OG KAMP OM MAGTEN

Af Bo Billeskov Grünberger

Arbejdet på Aarhus Domkirke, der egentlig hedder Skt. Clemens Kirke, begyndte allerede i slutningen af 1100-tallet. Dengang havde Aarhus en lille domkirke, men den lå uden for byens volde og var meget beskeden. Krypten i Vor Frue Kirke er resterne af den oprindelige domkirke i Aarhus, der hed Nikolajkirken.

GRUNDSTENEN LÆGGES

Peder Vognsen var biskop i Aarhus fra 1192 frem til sin død i 1204, og han var en mægtig herre. Han var i familie med biskop Absalon, og på sin mors side tilhørte han den mægtige Hvideslægt, der i mange århundreder sad tungt på magten og pengene i Danmark. Han besluttede, at den lille aarhusianske domkirke ikke passede sig for en mand af hans status, så han påbegyndte arbejdet på en ny og større kirke bygget i sten, der skulle

navngives efter Sankt Clemens, der var en af de første paver i Rom.

”Vi havde den gamle Nikolajkirke, men nu skulle man have Clemenskirken. Pave Clements var blevet moderne på det tidspunkt, og da Peder Vognsen startede med at lægge planer, det var formentlig allerede i 1180’erne, besluttede han, at kirken skulle ligge inden for voldene. Den gamle domkirke, Vor Frue Kirke, lå uden for voldene, men nu skulle der være en ny kirke inde i byen, som vendte ud mod havet, så man kunne se den, når man kom sejlene til byen,” fortæller Sabine Bech-Hansen, der er præst i Aarhus Domkirke og har sat sig grundigt ind i kirkens historie.

Placeringen for domkirken var oplagt, fortæller hun, for der lå allerede en mindre garnisonskirke på stedet, og så havde det yderligere den fordel, at kirken kom til at ligge op af Hellig-Niels’ lille trækapel. Hellig-Niels, eller Niels den Hellige, var en dansk kongesøn, der døde i 1180, og som i

Østjylland blev regnet for at være en helgen. Hans hellighed blev dog aldrig officielt anerkendt af den katolske kirke, men det afholdt ikke Aarhus' indbyggere fra at betragte ham som helgen, og hans kapel indsamlede en betragtelig mængde penge fra byens befolkning, der ønskede Hellig-Niels' beskyttelse.

Så Peder Vognsen havde flere grunde til at lægge sin nye store stenkirke, hvor den i dag ligger. Men selvom kirken dengang i slutningen af 1100-tallet var et imponerende projekt, så ville den i vores øjne se noget beskedent ud.

”Det var en romansk kirke bygget i teglsten, hvilket var helt nyt. Men den var lavloftet og med små vinduer og rød indvendig. Vi har stadig en del af kirken, der er rød indvendig. I Det Romanske Kapel, som det hedder, kan man se, hvordan kirken formentlig har set ud,” forklarer Sabine Bech-Hansen.

Hellig-Niels' trækapel er i dag for længst væk, men hvis man er opmærksom, kan man se, at domkirkens to kors-arme ikke er helt symmetriske. Den sydlige arm er en smule skæv i forhold til resten af kirken, og det skyldes formentlig, at Hellig-Niels' kapel lå i vejen. For selvom Hellig-Niels ikke var en ægte helgen, så ville man gerne have nogle af de penge, som de lokale investerede i hans kapel. Derfor lagde man kirken klods op af det lille trækapel og var nødt til at rette den ene kors-arm en smule til.

EN STØRRE OG MERE MODERNE DOMKIRKE

Selvom Aarhus Domkirke var banebrydende for sin stenkonstruktion i 1200-tallet, så gik der ikke mange hundrede år, før den igen var for lille og undselig. Og da Jens Iversen Lange blev biskop i Aarhus stift i 1449, mente han, at tiden var moden til en større ombygning af kirken.

Som det var med biskopper i den tid, var Jens Iversen Lange ud af en meget rig familie, og han sponsorerede selv den enorme ombygning af kirken, som han satte i gang. Jens Iversen Langes

slægt havde tre røde roser som sit våbenskjold, og disse tre røde roser fik han sat ind over alt i kirken. Tydeligst er de på kirketårnet, hvor de fremgår modsat et andet skjold med et anker, der symboliserer Sankt Clemens.

Man ser ham også på domkirkens altertavle, hvor han står lige til venstre for Anna, Marias mor, og Maria og Jesusbarnet. Man kan se, at det er Jens Iversen Lange, fordi han på brystet har tre røde roser. Og Jens Iversen Lange satte gang i den største ombygning i domkirkens historie.

”Man lavede store vinduer, forlængede skibet, byggede nogle ekstra kapeller til, og så skulle der have været to tårne, men det blev der aldrig råd til, så man byggede ét stort tårn. Og på det tårn kan man se de tre røde roser, betalt af Jens Iversen Lange,” siger Sabine Bech-Hansen.

Jens Iversen Lange hentede ekspertise fra nær og fjern. Altertavlen er bygget af en tysk mester fra Lübeck, Bernt Notke, og døbefonten er lavet af en sønderjysk klokkestøber. Men selvom mange af delene blev bestilt og købt langt fra Aarhus, så var de store byggerier på Aarhus Domkirke en udmærket forretning for Aarhus.

”Man kan sige, at man har hentet eksperter ind til de forskellige elementer i kirken, men til alt det basale arbejde har man brugt lokale håndværkere: stenhuggere, tømrermestre og murermestre her fra egnen, og man har også fået teglsten brændt her på egnen. Så det har betydet ekstremt meget for byens udvikling, for det har givet en masse arbejdspladser,” siger Sabine Bech-Hansen

ALLE ER LIGE FOR GUD

Da reformation kom til Danmark i 1536, var der ikke kun tale om en mindre teologisk begivenhed. Det var en omvæltning af hele samfundsstrukturen, der skyllede ind over landet og også ramte Aarhus Domkirke.

Manden, der i Aarhus blev sat i spidsen for at lave om på tingenes tilstand, var en fyr, der hed Mads Lang, som var fra Randers. Han var i begyndelsen

af 1500-tallet blevet meget optaget af Luther, og selv om han ikke var præst, så begyndte han et slags selvstudium og drog også til Wittenberg for at møde Luther og høre mere om hans ideer. Da han kom tilbage, begyndte han sammen med en munk at holde luthersk-inspirerede gudstjenester i Randers.

”Mads Lang var meget populær, og man kan læse, at der var rigtig mange til hans gudstjenester, fordi man kunne forstå, hvad der blev sagt. Han havde også taget nogle sange med fra Tyskland, der hurtigt blev oversat til dansk. Så man begyndte også at synge, hvilket ellers kun de gejstlige gjorde,” fortæller Sabine Bech-Hansen.

Luthers reformation begyndte at sprede sig i det nordlige Europa, og i løbet af 1520'erne kom reformationens tanker til Malmø, og i Danmark var Mads Lang en af reformationens foregangsmænd. Han insisterede på at holde sine gudstjenester på dansk og at menigheden skulle deltage i gudstjenesten. Det bragte ham på tværs af den katolske kirke, men da Christian 3. gennemførte reformationen i 1536, pegede han på Mads Lang som Aarhus' nye biskop, og nu kom der helt andre boller på suppen.

”Da Mads Lang blev biskop var det en kolossal omvæltning for folket også. Før var biskopperne ind imellem nødt til at bruge hemmelige gangbroer fra bispegården over til domkirken. Bispegården var en pragtbygning, og der var biskopperne nødt til at have gangbro, fordi de ellers blev overfaldet, når de kom i deres guldrober og ædelsten, og folk sad udenfor og sultede. Nu kom så Mads Lang, der kom med en enkelt hest foran sin vogn, han havde én kokkepige, og han boede ikke i pragtpaladset, for det havde kongen inddraget. I stedet havde han til huse i en beskeden bygning, der ikke længere findes, men som lå på Bispetorv,” forklarer Sabine Bech-Hansen

Og meget af den domkirke, vi ser i dag, er et resultat af reformationen. Væggene er kalket hvide, og selvom nogle kalkmalerier er blevet restaureret frem igen, så har de været kalket over. De mange epitafier (gravmæler) i kirken fortæller

en historie om tiden før reformationen, hvor rige familier købte sig præster til at bede for dem i et af kirkens dengang omkring 40 sidealtre, og hvor ens rigdom og magt afgjorde, hvor tæt på alteret man blev begravet.

”Mads Lang gik i gang med at ordne hele kirkens måde at holde gudstjeneste på. Stiftet er jo stort, og det var det også dengang, og Mads Lang skulle simpelthen lære alle præsterne, at de skulle inddrage folket i gudstjenesterne: De skulle synge, prædike på dansk og ikke længere lade som om, at man kun kan nå Gud gennem en helgen for penge,” fortæller Sabine Bech-Hansen.

Men hvad så med kirkens enorme altertavle? Den blev købt et par årtier inden reformationen, og det kom nok til at redde den, selvom altertavlen er 100% katolsk, som Sabine Bech-Hansen formulerer det.

”Aarhus er jo en handelsby, og man havde næsten lige købt og betalt altertavlen. Det var rigtig mange penge, og den er også pæn at se på, så der var nogle fornuftige borgere, der sagde, at 'den lader vi stå!' smiler Sabine Bech-Hansen.

BRØD OG SKUESPIL

I dag kan man stadig se resterne af Aarhus Domkirkes forhistorie, hvis man kigger godt efter. Der er et vindue, hvor biskoppernes hemmelige gang gik fra bispegården til kirken, der er en stenliste lige til højre for alteret, hvor Peder Vognsen blev genbegravet under en af kirkens ombygninger. Og så er der de mange gravmæler, herunder flere mægtige biskopper, hvor man kan se dem posere med bispehue, stav og mange magtsymboler. Og så er der Mads Langs gravsten, der står på en søjle lige til venstre, når man træder ind i kirkerummet.

”På alle de andre biskoppers gravsten i domkirken kan man se, at biskoppen har denne her tehætte på hovedet, de har bispestaven, flag og våbenskjold. Men på Mads Langs gravsten kan man se, at han har en borgerfrakke på, en kalot på hovedet, og så har han Bibelen i den ene hånd og en bogrulle i den anden,” siger Sabine

Bech-Hansen.

Bispeollen ændrede sig med Mads Lang. Før reformationen var biskopperne placeret lige under paven i den katolske kirkes hierarki, og herunder kom så munke, præster, diakoner osv. Med reformationen blev alle lige for Gud, og selvom man gør mere ud af en bispeindsættelse end andre ansættelser, så er det, som Sabine Bech-Hansen udtrykker det, 'brød og skuespil'. Vi har brug for at gøre noget særligt ud af ting som bispevielser, og der danner Aarhus Domkirke med sit enorme og smukke kirkerum og spændende historie en fantastisk ramme til festlighederne.

Sabine Bech-Hansen er sognepræst ved Aarhus Domkirke

REDAKTION

Folkekirkeinfo, Kirken i Østjylland
kirkenioestjylland.dk

ANSVARSHAVENDE

Martin Høybye

BILLEDER

Fotografer i dette nummer: Bo Grünberger, Martin Pedersen og
Martin Høybye

FORSIDE

Henrik Wigh-Poulsen fra Bispevielsen. Foto af Martin Høybye

ANNONCER

Hvis du ønsker at annoncere i Røsten, så skriv til os på mailad-
ressen:

martin@folkekirkeinfo.dk

DEADLINE

Deadline henholdsvis: 1. juni, 1. oktober, 1. januar, og 1. april.

Henvendelser rettes til

martin@folkekirkeinfo.dk

KONTAKT

Dalgas Avenue 46, 2.

8000 Aarhus C

Tlf.nr.: 86163673

martin@folkekirkeinfo.dk